

Ismét a szövegértés méréséről

Mottó: „Nem fecskemódra kell a könyvön átsuhanni, Meg is kell abban merülni” (Móra Ferenc)

A PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) ötévente méri a tanulók szövegértési képességét és az azzal összefüggő háttértényezőket az általános iskolák 4. osztályában. Az értő olvasás minden gyermek fejlődésének elengedhetetlen feltétele

Az első adatfelvételre 2001-ben került sor.

A PIRLS-mérés sorozat immár harmadik ciklusán van túl (2001, 2006, 2011)

Magyarország átlageredménye 2011-es méréskor 12 ponttal romlott a 2006-oshoz képest, és ezzel lényegében visszaállt a 2001-es eredmény. Érdekes a továbbiakban megnézni, milyen tényezők állhatnak a mögött, hogy Magyarország a tíz évvel korábbi eredmény szintjét érte el újra.

Miért kell mérni az értő olvasás teljesítményét?

Az életnek szinte minden területén szükség van a tájékozódáshoz, hogy tudjunk szöveget értelmezni.

A jobb eredmény eléréséhez szükséges képességek fejlesztéséről kívánok írni.

Kezdődik a **pontos betűfelismeréssel**. Ennek készségi szinten kell lennie!

Sok – sok évvel ezelőtt az 1. osztályos tanulók nem csak a tanítási órákon, hanem otthon is foglalkoztak a különféle formájú és méretű betűk azonosításával. Pl. régi újságokban bekarikázták az aznap megismert betűket. Minél többféle betűvel találkoztak, annál biztosabb volt a betűfelismerésük.

A szótagok, - akár értelmetlen betűkapcsolatokban is – olvasása tovább mélyítette a tudásukat. A **szótagolás**ra nem csak a helyesírásnál van szükség.

Rövid **mondatok** pontos vagy pontatlan olvasása már kezdi megmutatni, hogy milyen szinten állnak a szövegértéssel.

Lassabb olvasástanítási **tempóval** kellene haladni. Mit ér az, ha látszólag, látványosan már három, maximum négy hónap után „folyékonyan” olvasnak az 1. osztályos tanulók, ha pontatlan, felszínes a tudásuk?

Tudom, most rögtön felmerül minimum két kérdés is pedagógus társaimban, hogy:

- Mi van azokkal a gyerekekkel, akik úgy érkeznek az iskolába, hogy már tudnak olvasni?

Véleményem szerint az ő tudásukat fel kell minél előbb mérni, s amennyiben értik is amit olvasnak, kapjanak gyakran külön feladatokat.

De, tapasztalható olyan, a már iskolába lépéskor „olvasó”, olvasni tudó tanulóknál, hogy csupán mechanikus a betű összeolvasásuk. Vagy betűket tévesztenek.

Ők nem árt, ha előlről kezdik a betűtanulást.

Mi van a „disz”-es gyerekekkel? Ők sokkal nehezebben, lassabban értik meg, éppen a betűtévesztések, betűcserék miatt az olvasottakat. Az ő problémáik korai felismerése nagyon fontos a tanító részéről. Őket időben megfelelő szakemberhez kell küldeni, mert a tanítók ennek javítására nincsenek felkészítve. A diszlexiás – diszgráfiás gyerekekről nem találtam adatot a PIRLS statisztikában. Véleményem szerint nekik több időt kellene adni a szövegértés mérésére. Sőt! Vannak köztük olyanok, akiket az írásbeli feladatok, mérések alól fel is lehet menteni.

Nagyon fontos a **figyelem tartóssága** és az **érdeklődés fenntartása** az értő olvasáshoz is.

Az eredményes szövegértéshez szükség van még a jó **általános tájékozottságra**, a **gazdag szókincsre**.

Na, és nem utolsó sorban a **helyes szövegértési technika** elsajátítására, **sok gyakorló feladatra**.

A szövegértés az olvasástanítás magasabb fokú minőségi része. Ennek eredményességéhez rendszeres differenciálásra és sok gyakorlásra van szükség.

S most lássunk konkrét példát az előzőkre!

1. lépés: Amikor megkapják a tanulók a szöveget, először olvassák el, kicsit gyorsabb tempóval, az egészet összefüggően, hogy tájékozottak legyenek a témáról (Miről szól? Mit vizsgál? Mikor, hol játszódik a szöveg? Stb.)
2. lépés: A szöveg értelmezése
 - 2.1. Hosszabb szavak, idegen szavak kiemelése aláhúzással, majd ezek értelmezése, esetleg szótagolva történő elolvasása.
 - 2.2. A szöveghez kapcsolódó kérdésekre megkeresni a választ, s a kért módon rögzíteni azt.
 - 2.3. Átnézni a teljes munkát. Önellenőrzés.

Vannak olyan gyakorlási anyagok, amikkel rá lehet szoktatni a tanulókat arra, hogy először olvassák el a kapott feladatot végig, s csak azután kezdjenek a részletekhez.

Például így kezdődnek: „Mielőtt bármit is teszel, olvasd el a teljes szöveget!”

Törekednünk kell arra, hogy a tanulók szövegértése a lehető legmagasabb szintű legyen, mert enélkül a további tanuláskor sokkal nehezebb lesz.

Hajdúszoboszló, 2015. október 22.

Németné Dávid Irén nyugdíjas tanító – közoktatási szakértő